

POKROK ZÁPADU

PUBLISHED WEEKLY

Entered at the Post Office at Omaha, Neb., as second class mail matter.

Published by Pokrok Publishing Co., 1809—1811 Howard St.—Tel. 2918

Subscription by mail — \$1.00 per year.

Vydává: Vydavatelská Spol. Pokroku V. A. C. BURNŠ, ředitel.

1809—1811 Howard ul. — Telefon 2918.

Předplatné \$1.00 na rok. De Čech \$2.00 na rok.

Adresujte jednoduše

POKROK ZÁPADU
OMAHA, NEB.

Omaha, Neb., 24. července 1907.

Nesmrtelný pěvec "Písní otroka", básník Svatopluk Čech měl býti povolán do rakouské panské sněmovny na místo zemřelého dra. Antonína Dvořáka. Starý básník do poslední chvíle věrem svému přesvědčení, hodnost tuto odmítl. Jsou jenom u nás ještě lidé poetivní a záslužní! Mezitím co na straně jedné odmítl český básník vysoké významání, 87 (osmdesát sedm) pražských obecních starších podalo si k císaři žádost o udělení významání třeba jen dost malého. Místodržitel oznámil starostovi měst pražských, že císař může udělit významání pouze dvěma tu stům těch etizadostivých lidíček. Co je u nás ještě lidí bezzásadných a malicherných!

"Rozhledy" ve svém posledním čísle citují několik vět našeho článku z č. 48, v němž dotkli jsme se několika slovy sjezdu svobodomyšlných, praví, že jsem zapomněl udati, jakou "otázkou nejdůležitější" sjezd se měl zabývat. Celý článek, z něhož "Rozhledy" větu onu vyňaly, jedná o lidovém vzdělání a o tom, jakým způsobem snaží se inteligence v Čechách vzbuditi zájem o průměrné vzdělání v nejnižších vrstvách. Výslovně jsme potom podotkli, že sjezd měl zabývat se i otázkou, jakým způsobem pokračovati, aby náš lid vzdělal se do té míry, aby rozuměl tomu, co příkazují nám zásady svobodomyšlnosti. Měli jsme tu na mysli lidové přednášky, vydávání poučených a laciných brožur a pod. V článku pověděno bylo vše jasné a proto považujeme další vysvětlování za zbytečné.

Nedávno měli jsme opět příležitost seznati, jakým způsobem živlové Čechům nepřátelští očerňují nás v očích ostatního světa. V Praze stropilo několik výstředních, německých buršáků výtržnost, jež měla za účel pokaziti dojem nádherných sokolských slavností. Rozvážní českí občané možným výtržnostem dalším zabránili pouze tím, že výtržníky zatlačili do německého kasína a nedovolili, aby objevili se tam, kde lid český vítal své vzácné hosty. Toť se samo sebou rozumí, že Němci ihned telegrafovali do celého světa, že učiněno bylo jim velké násilí a že česká luza opět ukázala se v pravém světle. Telegramy ty hemžily se nadávkami Čechům, ale jinak bylo možno v nich vyčísti malomocnost německé zástě. Tentokrát maněvr se nepodařil. V Praze byli přítomni zástupci evropského tisku, kteří na vlastní oči viděli, jak vlastně to utlačování nebohých Němců vypadá. Po zásluze jej ovšem odsoudili. Do Ameriky zaslán byl zvláštní telegram, který s velkým gusem nejprve otiskl ve svých sloupcích "New Yorker Staatszeitung", pověstný svým proušáctvím. Že jednalo se tu pouze o to, aby snížek byl význam velkolepého pátého

všesokolského sletu v očích ciziny, bylo možno seznati z tónu telegramu. Tentokrát němečtí štváči nepochodili. Zástupci světové žurnalistiky viděli dobře, jak celá věc vznikla a pro příště budou opatrnější k informačním pramenům německého tisku.

"Dennice Novověku" zasteskla se v čísle minulém, že Čechům americkým ve vlasti nedostalo se takového uvítání jako hostům francouzským a ostatním. To není rozhodně pravdou. Čechům americkým dostalo se uvítání skvělého, ba možno říci, že vítání byli nejnadšeněji ze všech hostů. Francouzové a hosté ostatní přijeli v době, kdy slavnosti byly již v plném proudu, když město přeplněno bylo českým lidem z venkova a tu snad zdálo se větší účastenství při vítání. Američané přijeli do Prahy časně ráno, kdy Praha za normálních poměrů ještě odpočívá, a přece jen vítání byli nadšeně velikými zástupy. České listy a i soukromé dopisy účastníků oznamují stále, jaké pozornosti Čechoameričané ve vlasti se těší a zde naprosto nelze mluvit o tom, že by Čechové ve vlasti své krajany americké nevyznamenávali tak, jako vzácné hosty ostatní. Ba, učiněno bylo daleko více. S Čechy americkými odhývána byla porada, na níž především jednáno bylo o tom, jakým způsobem daly by se docílit častější styky mezi vlastní a krajany zaoceánskými. Pražské "Národní Listy" o této poradě oznamují následující: Po oslavě amerického národního svátku v Náprstkově museu americkými Čechy, sešla se předsednictva českých spolků amerických ve starobylém domě Náprstkově "u Halánků" ku poradě zahraničního odboru Národní rady české. Na schůzi jednalo se o způsobu urychlení všennárodní organizace české pro Ameriku. Porady této účastnilo se 60 zástupců ze všech nejdůležitějších měst severoamerických, při čemž zahraniční odbor Národní rady české zastupovali pp.: místopředseda konsul m. sl. Frant. Korbel, zpravodaj pro otázky americké cestovatel Al. Svojsík, dr. Anehan, red. Hejret, adjunkt V. Kraus, rada dr. Malý a tajemník Aug. Seifert. Po zahájení porady místopředsedou konsulem p. Fr. Korbelem, podal zpravodaj p. Al. Svojsík zajímavý referát o účelu porady této i vůbec zahraničního odboru Národní rady české, jehož II. oddíl jest věnován otázkám Čechů zahraničních, připojiv zároveň některé podněty a návrhy, které bude nutno v nejbližší budoucnosti řešiti českým organizacím americkým bez rozdílu stran a přesvědčení v zájmu všennárodním. Debata, která se o otázkách těch rozproudila, účastnili se z českých krajanů amerických zvláště pp. Záhořík, Robert Pitte, Jos. Jedlička, Jan Fryš, Fr. Zajíc, E. Doležal a Fr. Korbel. Ze všech projevů vynikal jednomyslný souhlas s akcí pro zřízení velké všennárodní organizace takévéto také v Americe, která by součinností a stálým spojením s institucí Národní rady české činnost svoji vyvíjela, ale zároveň projevena ochota spolupůsobiti k tomu všemi silami i se strany přítomných účastníků porady. O učiněných projevech a usneseníh porady podána bude zpráva zahraničnímu odboru Národní rady české, která pověřena zařízením kroků dalších. Ke konci schváleno znení pozdravného telegramu prezidentovi Rooseveltovi, kterýžto telegrafický projev předsedající konsul p. Korbel jménem účastníků slavnosti 4. července do Bilého

domu ve Washingtoně ihned odeslal." Poradu tuto směle můžeme považovati za známku a důkaz toho, že letošní výprava Čechů amerických do vlasti nebyla bezúčelnou. Až zase bude se zde u nás mluvit o tom, že se stará vlast o nás nestará, budeme moci směle říci, že stará vlast chápe se každé příležitosti, aby s námi se sblížila a seznámila.

Česko-americký svobodomyšlný svět stojí před novou otázkou. Má-li býti poslán k světov. kongresu Volné Myšlenky do Budapešti zástupce Čechů amerických a kdo jim má být? Otázka na první pohled nepatrná, ale zdá se, že vzbudí mnoho zlé krve. Bylo navrženo nejprve časopisy a později i oficiálně ve svazu svobodomyšlných, aby zástupcem Čechů amerických na tomto světovém kongresu Volné Myšlenky byl dr. Bartošek z Prahy, který dlel na chiečanském sjezdu svobodomyšlných jako delegát české sekce Volné Myšlenky. Na vyslanectví do Budapešti broušil si však zuby dr. Iška. Poněvadž bylo na mnohých místech též mluveno o J. J. Královi, redaktoru "Spravedlnosti", který byl by nad jiné povolaným zástupcem, a poněvadž dr. Iška má tuze malou naději na získání takové důvěry a pověření vyslanectvím, přimlouval se poslednějším za to, aby na kongres ten nebyl vyslán nikdo. Proti dru. Bartoškovu vyslovil se dr. Iška rozhodně a uváděl následující důvody: "On není náš, nepatří sem, a bylo by to nešťastné a žebrácké, abychom tam pouze vzkázali pozdrav od někoho, kdo tu náhodou byl. Třetí důvod mám, protože dr. Bartošek není orientován o zdejší svobodomyšlnosti tak, jak by měl býti, a není to možné za tu krátkou dobu, co zde byl, a nebyla by to žádná výhoda pro nás. Zástupce by tam měl zvláštní úlohu, aby seznal je, jací tam jsou. Musil by to býti někdo z nás, kdo nám nestranně řekne, jakou organizaci tam mají, zdali bychom se k nim měli přivtělit nebo ne. Nemůžeme přísahati, že by dr. Bartošek nás chtěl klamat, ale možná že by nám to namaloval na růžovo, co je tam, a na černo, co je zde. Proto bych byl rozhodně proti tomu, aby se mu to dalo. A činil bych návrh, abychom pro tento rok sjezd vůbec neobeslali, nýbrž že pošleme tam dopis a také na sekretariát Volné Myšlenky v Bruselu. To by bylo moje mínění." Pán Iška měl asi na mysli toto: Když tam nemohu já, ať tam nejede nikdo. Nepomyslil na to, že on byl by delegátem neschopným. Správně o tom píše chiečanské "Rozhledy" v posledním svém čísle. "Od deleáta z Ameriky bylo by zajisté přátem očekáváno, aby byl také trochem Američanem — vždyť si říkáme "Čechoameričané". Češi Američtí — aby dovedl promluvit a přednáseti řeči země, z které přichází a byl seznámen rovněž s americkým hnutím svobodomyšlným. A ještě něco. Jak jsme si povšimli v posledním čísle "Volné Myšlenky" hodlají čeští delegáti pozvati celý kongres Budapeštský do Prahy ku dvoudenní návštěvě, a zde také bude záležeti na osobnosti českoamerického delegáta. Dr. Iška, z přičin na snadě jsoucích, o nichž nehodláme se široce rozepisovat — nejen svoji několikerou výměnou náboženského přesvědčení, ale také svým stotožňováním se s "národními dělníky", živly nesporně zpátečnickými, nezískal si důvěru pokrokových, v pravdě svobodomyšlných lidí ve vlasti. Víme, že od několika roků vešlo zde do zvyku vyhledávati v Čechách samé

stíny, ale hodí-li se těm kterým svobodomyšlným časopisům zdejší celé sloupce ba celé strany duševní práce pokrokových lidí českých — a bývá to obyčejně ta jediná cenná četba v nich se vyskytují, — tu mělo by jim aspoň záležeti na tom, aby poslán byl do Čech někdo sympatičtější těmto kruhům." Otázka, má-li do Budapeště vyslán býti delegát, není dosud definitivně rozhodnuta. Bude to záležeti ještě na venkovských důvěrnících. My přimlouvali bychom se vřele za to, aby poslán byl tam delegát schopný, který by Čechům americkým sloužil ku etí. A v té věci jako "New Yorkské Listy" a "Rozhledy" doporučovali bychom J. J. Krále, který nejen ovládá několik jazyků, ale zároveň je dobrým znalcem zdejších poměrů.

KAREL HAVLÍČEK BOROVSÝ.

K 29. červenci.

Dne 29. července bude tomu 51 let, co vypustil šlechtinou duši svou jeden z nejlepších českých lidí, čistý vzor charakteru, Karel Havlíček Borovský. Loňského roku při příležitosti 50. výročí jeho smrti bylo četně vzpomínáno záslužné práce národního našeho mučedníka i v české Americe. Nebylo snad ani jednoho českého listu, aby nezmínil se o jeho působení a práci.

Práce Karla Havlíčka oceňována byla zde za oceňem ještě za života Havlíčkova. Jedním z prvních amerických ctitelů Havlíčkových byl Karel Hrubý, někdy supl. prof. gymnasia v Jindř. Hradei, rodem z Nového Sedla, kdež se narodil 1794. Hrubý odešel do Mnichova jako vychovatel, po čtyřech letech vrátil se do Prahy a připravoval se k docenturě universitní jako filolog. Narazil na překážky a pustil se do Ameriky r. 1834. Měl tam lékárnu. R. 1852 nově založená universita oxfordská v Miami, Ohio, nabídla mu stolec francouzské a německé řeči a literatury. Věak již r. 1857 vytlačil jej Němec Christen a Hrubý vrátil se k lékárně v Covingtonu. Později žil v St. Louisu u své dcery provdané za vynikajícího vlastence K. Alise, vydavatele Pozoru amerického a Občanských Listů. Syn jeho Franklin Hrubý byl za občanské války telegrafistou v armádě severní. Prof. Hrubý s pýchou hlásil se k národu a byl ctitelem Husovým. V pozůstalosti jeho nalezen dopis, v němž komisi do Čech děkuje za spisy Havlíčkovy: "Covington, Ohio, August 3, 1862. Velectěný pane! Třesaucí se rukou tyto řádky vkládám. Byl jsem asi 5 neděl velmi nemocen na hlavničku (nervous fever). Mau českau řeč jsem dílem zapomněl, přede Vám za ten mně milý dárek našeho vytečeného muže a mučedníka Karla Havlíčka děkuji. Jest přes osm a dwaet let, co jsem v Americe, a ještě nemohu na mau Čechů přemilau zapomenouti. W tomto západním Eldorádu jsem mnohé nepřijemnosti, ale velmi málo radosti okusil, aniž doufám na příští čas okusiti... Teď vás srdečně pozdravuju a zůstávám vždy ochotný přítel Karel Hrubý." — Tento Hrubý ve vysokém věku toužil po vlasti v těchto etihodných verších:

Smutně tam po tobě tašim
vlasti má předráhá!
Taužením bolostí mnozim,
Čechie má drahá.
Pojal jsem mysl newěrnau,
zanechal máti milostnau;
želim teď rágovau krajino,
odgedau hodino!

Na východ slunce často hledívám,
pokrmu jedva užívám,
že uložena na mne vyhananstvý
klatba,
ach, kde gest česká řeč a hudba!

TŘETÍ MIMORÁDNÉ SOKOLSKÉ ZÁVODY VE SCHUYLER, NEB.

Začátkem příštího měsíce sjedou se sřateční sokolští borci, sdružení v západní župě, ve Schuyler, Neb., aby v obyčejném výročním zápase ukázali svoji vyspělost, zdatnost a sílu.

Slety a závody náleží k nejkrásnějším chvílím v životě sokolském. Jejich význam je dalekosáhlý a v každém případě těží z nich budoucnost velké myšlenky sokolské.

Dne 2. srpna zahájeny budou závody tyto společnou schůzí všech závodníků a závodnic v Janečkově síni. Pokud oznámeno bylo, účastní se závodů těchto sbory Sokolek z Omahy, South Omahy, Plattsmouth, Dodge a Schuyler, dále sbory Sokolů z Omahy, South Omahy, Plattsmouth, Crete, Wilber, Milligan, Abie, Bruno, Prague, Clarkson, Dodge, Brainard, Howells, Ord, Linwood a Schuler, Neb., dále Black Wolf, Wilson a Timken, Kans., a Oklahoma City a Prague, Okla. Jak z předeházejícího vidno, závody tyto budou velice četně obeslány, takže budou jedněmi z největších, jež kdy na západě konány byly.

V sobotu, dne 3. srpna, uspořádán bude průvod závodníků a soudeů v 6:30 hodin ráno s hudbou v čele do Maple-ova parku, kdež od 7 do 12 hodin dopoledne odhývány budou závody. V 1 hodinu odpoledne konati se bude velký slavnostní průvod všech schuylerkých a okolních českých spolků do městského parku, kdež slavnostní řeč promluví guvernér státu Nebrasky Hon. Geo. L. Sheldon a mayor města Schuyler, p. Wm. A. Rathsaek. Po té vydá se průvod do Maple-ova parku, kdež v závodech bude pokračováno až do večera. Večer uspořádán bude v Janečkově síni koncert české omázké uniové hudby, po kterém proveden bude cvičební program súčasťných Sokolů a Sokolek. Na to bude velkolepý ples při smyčcové uniové hudbě omázké.

V neděli dne 4. srpna v poledne vyjde velkolepý průvod českých spolků, Sokolů a Sokolek, se 3 kapelami v čele, do parku p. F. Nohy, kdež odhýván bude výlet a tačnejší zábava. Na místě výletním provedeno bude veřejné cvičení Sokolů a Sokolek. Během tohoto cvičení promluví k shromážděným v anglické řeči mayor města Omahy, James C. Dahlman, a v české řeči starosta západní župy, Sokol Jos. Mík.

Jak jsme zvěděli, očekává se k závodům těmto veliké účastenství, jak Sokolstva, tak i českého obyvatelstva z blízka i z dále. Závody tyto budou zajímavé také z té příčiny, že se k nim chystá veliká síla borců i z těch osad, jež nikdy před tím zastoupeny nebyly.

O letošní závody západní župy jeví se daleko větší zájem, než kdy jindy. Jsou tedy oprávněny úplně naděje, že budou jedněmi z nejzdařilejších. Lví podíl na zdaru jejich bude mít ovšem cvičitel západní župy, Sokol Franta Slavětinský, který už po měsíce neunavně v jednotlivých jednotách pracuje a snaží se ze všech sil, aby myšlenka sokolská zapustila kořeny své co nejlouběji.

S počtem radosti hledíme vstříti příštím závodům a doufáme, že valně přispějí k rozvoji zdárně rozkvétající myšlenky sokolské. Zdar závodům!